

Universiteit
Leiden
The Netherlands

**annotatie bij: EHRM 22 mei 2018, nr. 27025/17, EHRC 2018/209
(Antkowiak & Antkowiak t. Polen)**

Bruning, M.R.

Citation

Bruning, M. R. (2018). annotatie bij: EHRM 22 mei 2018, nr. 27025/17, EHRC 2018/209 (Antkowiak & Antkowiak t. Polen). *European Human Rights Cases*, 19(10), 643-645.
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/72150>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/72150>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

EHRC 2018/209

□ EHRC 2018/209, EHRM, 22-05-2018, 27025/17 (annotatie)

Recht op eerbiediging gezinsleven, Afstand ter adoptie, Belangen van het kind, Recht op opgroeien bij biologische ouders

GEGEVENS

Instantie	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
Datum uitspraak	22-05-2018
Publicatie	EHRC 2018/209 (Sdu European Human Rights Cases), aflevering 10, 2018
Annotator	prof. mr. drs. M.R. Bruning
ECLI	ECLI:CE:ECHR:2018:0522DEC002702517
Zaaknummer	27025/17
Rechtsgebied	Grondrechten
Rubriek	Ontvankelijkheidsbeslissingen EHRM
Rechters	Sicilianos (President) Pardalos Wojtycek Turkovic Harutyunyan Koskelo Ilievski
Partijen	Antkowiak tegen Polen
Regelgeving	- -

SAMENVATTING

Klagers zijn een gehuwd stel die een kind wilden adopteren dat uit een moeder, K.D., is geboren. K.D. besloot tijdens haar zwangerschap om haar kind ter adoptie af te staan. Het stel en K.D. vonden elkaar via internet. In 2011 is baby B geboren uit K.D. en heeft zij een verklaring ondertekend om het kind over te dragen; ze stelde daarbij niet te weten wie de vader was. Klagers hebben sindsdien voor het kind gezorgd, dat zes jaar oud is wanneer het EHRM uitspraak doet, en hebben geprobeerd het kind te adopteren of er in ieder geval ouderlijk gezag over te krijgen. K.D. bedenkt zich al binnen enkele weken na de geboorte en start een procedure om het kind terug te krijgen, waarbij zij aanvoert dat B's vader het kind inmiddels heeft erkend. De nationale rechter beslist ongeveer twee maanden na de geboorte als voorlopige voorziening dat B bij de wensouders mag blijven wonen. Na een jarenlange procedure waarin verschillende deskundigen waren betrokken en waarin ook de Kinderombudsman zich mengde met een pleidooi voor terugkeer van B naar de biologische ouders, hebben de nationale rechters geoordeeld dat B zou moeten worden teruggegeven aan de biologische ouders. Al eerder hadden de nationale rechters een wettelijke omgangsregeling tussen B en zijn biologische ouders vastgesteld. Klagers vochten de tenuitvoerlegging van de beslissing tot terugkeer van B naar zijn biologische ouders, die ook een tweede zoon opvoedden, aan en dit leidde uiteindelijk tot een voorlopige voorziening dat B bij klagers zijn verblijfplaats houdt totdat de procedures zijn afgerond. Klagers dienen – enkel namens zichzelf, niet namens B – een klacht in bij het EHRM dat hun recht op gezinsleven met B en daarmee art. 8 EVRM is geschonden door de beslissing dat B moet worden teruggeplaatst naar zijn biologische ouders.

Het EHRM stelt vast dat in dit geval family life bestaat tussen de klagers en B gezien de verzorgingstermijn van ruim zes jaar en dat daarop inbreuk is gemaakt door de weigering om hun het ouderlijk gezag toe te kennen. Het merkt echter ook op dat in dit geval de nationale rechters de 'best interests of the child' steeds hoog in het vaandel hebben gedragen en uitgebreid hebben beoordeeld of het mogelijk zou zijn om het kind weer bij de biologische ouders onder te brengen. Weliswaar zou dat de inmiddels gevestigde banden met de klagers doorbreken, maar na zes jaar zou het nog niet onmogelijk zijn om een nieuwe band met de biologische ouders te vormen. Bovendien leken de biologische ouders weliswaar op het eerste gezicht niet zo geschikt om het kind op te voeden, maar bleken zij later niet ongeschikt, dus zou terugplaatsing niet aan de belangen van het kind in de weg staan. Gelet op die omstandigheden is het Hof van oordeel dat de nationale autoriteiten voor een moeilijke afweging stonden en dat ze die zorgvuldig en met inachtneming van de belangen van het kind hebben gemaakt. De zaak is bovendien zorgvuldig beoordeeld en klagers zijn in alle fasen van de procedure actief betrokken geweest. De zaak is daarom kennelijk ongegrond.

UITSPRAAK

A. Scope of the case

60. The Court considers it necessary to clarify at the outset the scope of the present case. It notes that the application was lodged by the applicants solely in their own name. The applicants neither expressly nor in substance submitted any complaints on behalf of the child. Accordingly, the only issue to be determined in the instant case is whether there was a breach of the applicants' own rights under Article 8 of the Convention.

B. Alleged violation of Article 8 of the Convention

61. The applicants complained that the domestic court's decision to surrender B to his biological parents had infringed their right to family life as provided for in Article 8 of the Convention, which reads as follows:

"1. Everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence.

2. There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others."

1. Applicability of Article 8 of the Convention

62. The Court observes that while there are no biological ties between the applicants and the child, B has been in their constant care since his birth, for more than six years so far. Given the close personal ties between them and the fact that the applicants have assumed their roles as parents vis-à-vis the child, the Court considers that such a relationship falls within the notion of family life within the meaning of Article 8 § 1 (see *Moretti and Benedetti v. Italy*, no. 16318/07, §§ 48-52, 27 April 2010).

2. Compliance with Article 8 of the Convention

63. The applicants in the present case were affected by a judicial decision which ordered the child's removal and placement with his biological parents. The Court considers that this measure constituted an interference with the applicants' right to respect for their family life. Any such interference will be in breach of Article 8 unless it is "in accordance with the law", pursues an aim or aims that are legitimate under Article 8 § 2 and can be regarded as "necessary in a democratic society".

(a) "In accordance with the law" and "legitimate aim"

64. The Court observes that the measure to reunite B with his biological parents was taken in accordance with the law, namely the relevant provisions of the Family and Custody Code (see paragraph 53 above), and there is no reason to doubt that it was intended to protect B's "rights and freedoms".

(b) "Necessary in a democratic society"

65. In determining whether the impugned measure was "necessary in a democratic society", the Court will consider whether, in the light of the case as a whole, the reasons adduced to justify it were relevant and sufficient for the purpose of paragraph 2 of Article 8 of the Convention (see, for example, *K. and T. v. Finland* [GC], no. 25702/94, § 154, ECHR 2001 [VII4]).

66. The Court reiterates firstly that there is a broad consensus, including in international law, in support of the idea that in all decisions concerning children, their best interests are of primary importance (see, among other authorities, *Paradiso and Campanelli v. Italy* [GC], no. 25358/12, § 208, ECHR 2017 and the references to international law in paragraphs 56-58 above).

67. In this respect the Court notes that the Regional Court held that B's best interest was the primary consideration in the case (see paragraph 41 above). It went on to examine the available options and concluded that, although the adopted solution would be very difficult for B and would cause him suffering, it was the only way to regulate his situation in the long term and to avoid more emotional complications in the future (see paragraphs 41 and 44 above).

68. The Regional Court had carefully analysed B's best interests, it had noted that B had developed bonds of attachment with the applicants. At the same time it took into account the child's young age and the fact that it was not too late to give him a chance to be raised in his biological family (see paragraph 43 above).

69. The Court further observes that it was not alleged in the domestic proceedings that the applicants were not suited to raising B. On the contrary, they were found to be fit and capable of securing his basic needs (see paragraph 42 above). As regards the biological parents, it is true that initially the authorities had some doubts regarding their parenting skills (see paragraphs 17 above). However, subsequently – in view of the expert opinions – they were likewise deemed to be fit to raise B (see paragraph 42 above).

70. The Court observes that in the present case the domestic courts had to make a difficult choice between allowing the applicants to continue their relationship with B and taking measures with a view to bringing about the boy's reunion with his biological family (compare and contrast with *Paradiso and Campanelli*, cited above, § 209).

71. The Court recognises that in the instant case the authorities undertook measures directed towards facilitating family reunification in order for the child to develop bonds with his biological parents (see, *mutatis mutandis*, *K. and T. v. Finland*, cited above, § 179). In particular, the Środa Wielkopolska District Court, of its own motion, issued an interim order to ensure contact between the biological parents and B. (see paragraph 23 above). These contact arrangements were subsequently modified in view of the expert opinions (see paragraph 33 above).

72. Against this background, the Court considers that the domestic authorities were faced with the difficult and sensitive task of striking a fair balance between the competing interests in a complex case. However, in their decisions, as required by international law, their primary consideration was always B's best interest (see paragraphs 28 and 41 above). While the Court acknowledges the emotional hardship that the Poznan Regional Court's decision must have caused the applicants, their rights cannot override the best interests of the child (see, among other authorities, *Görgülü v. Germany*, no. 74969/01, § 43, 26 February 2004). Taking into account the fact that the domestic authorities had the benefit of contact with all those concerned, the Court concludes that the national authorities provided relevant and sufficient reasons within their margin of appreciation and that the impugned measures hence did not run contrary to the requirement that any restrictions on the right to family life must be "necessary in a democratic society".

73. The Court notes that the case brought by the applicants was examined at two levels of jurisdiction. The District Court heard numerous witnesses and obtained several expert opinions (see paragraph 26 above). During the appeal proceedings, the Poznan Regional Court obtained additional expert reports and also heard evidence from the experts (see paragraphs 30, 32, 35, 37 above). The experts' views were not consistent and the Regional Court was presented with diverging professional opinions as to which decision would be in the best interest of B. However, it examined and assessed the different reports and testimonies. The judicial decisions provided extensive reasons for their findings and addressed the arguments raised by the applicants.

74. The case was also examined by the Ombudsman for Children's Rights, who had carefully assessed the child's situation. He had decided to intervene in the judicial proceedings in order to defend B's best interests and in his submissions he had maintained that there were no grounds to deprive the biological parents of their parental rights (see paragraph 21 above).

75. With respect to domestic procedures, the Court cannot but note that the length of the decision-making process in the present case clearly did not contribute to the protection of B's best interests. It observes however that the applicants were fully involved in the proceedings before the District and Regional Courts and

legally represented throughout these proceedings (see paragraphs 26 and 38 above). Taking account of the above, the Court is also satisfied that the domestic decision-making process was fair and capable of safeguarding their rights under Article 8 of the Convention (see *R. and H. v. the United Kingdom*, no. 35348/06, § 75, 31 May 2011).

76. It follows that the application is manifestly ill-founded and must be rejected in accordance with Article 35 §§ 3 (a) and 4 of the Convention.

FOR THESE REASONS, THE COURT, BY A MAJORITY,

Declares the application inadmissible.

NOOT

1. In deze ontvankelijkheidsbeslissing, die op het randje lijkt te liggen van een inhoudelijke beoordeling, gaat het EHRM in op het grote spanningsveld dat in deze zaak voor lag, namelijk het recht van pleegouders (klagers) om een kind dat ruim zes jaar door hen was opgevoed stabiliteit en continuïteit te bieden en in het pleeggezin te laten, tegenover het recht van het pleegkind (B) op een jeugd bij de biologische ouders. Het gaat daarbij om een niet-unanieme beslissing van het Hof en dat kan een reden zijn geweest om over deze uitspraak een apart persbericht uit te brengen.

2. In deze zaak vonden wensouders een zwangere vrouw via het internet die bereid was om haar kind ter adoptie af te staan. Afsproken (en ondertekend) wordt dat zij haar kind na de geboorte aan wensouders zal afstaan, die vervolgens via een gezagsbeëindiging en een adoptieverzoek het kind zouden adopteren. Enkele weken na de adoptie bedenkt moeder zich echter; zij wil haar zoon toch zelf opvoeden en vindt ook de vader daartoe bereid. Vervolgens volgt een procedure van jaren, waarin het kind B zich veilig hecht aan zijn verzorgers (klagers) zonder dat hij de eerste jaren contact heeft met zijn biologische ouders. Na enkele jaren start een omgangsregeling, maar B ziet klagers als zijn verzorgers aan wie hij sterk is gehecht. Na ruim zes jaar beslissen de nationale autoriteiten dat B moet opgroeien bij zijn biologische ouders, ook al zal hem dat schade toebrengen. De deskundigen die in deze procedure betrokken waren, verklaarden verschillend; sommigen vonden het in het belang van B om in zijn pleeggezin te blijven tot zijn meerderjarigheid, anderen vonden het juist in zijn belang om gedurende de twaalf jaar tot aan zijn meerderjarigheid bij zijn biologische ouders op te groeien. Het Openbaar Ministerie en de Kinderombudsman, die zich ook mengden in de procedure, verschilden eveneens van mening. Uiteindelijk werd beslist dat, hoewel het kind nu veilig was gehecht aan zijn pleegouders, het nog niet te laat was om bij zijn biologische ouders op te groeien. Hoewel deze beslissing aan B schade zou toebrengen en tegen zijn wil was, zou ernstigere emotionele toekomstige schade worden voorkomen. "In the future he would have questions about his identity and would consider his situation as negative and different from that of his peers, which would be traumatic", aldus het oordeel van het regionale Hof in Polen. Het EHRM beslist dat het belang van het kind centraal stond in dit oordeel. De biologische ouders waren geschikt om B op te voeden en de nationale autoriteiten, die voor een duivels dilemma werden gesteld waarbij de uitkomst, of die nu een plaatsing naar biologische ouders of het blijven wonen in het gezin van de pleegouders betrof, altijd schade zou toebrengen aan het kind, ook al was het uiteindelijk in zijn belang. Aangezien klagers in alle fasen van de procedure actief waren betrokken, concludeerde het Hof dat de procedure als eerlijk en niet in strijd met procedurele rechten die voortvloeien uit art. 8 EVRM kon worden beoordeeld.

3. Het Hof benoemt expliciet dat de klacht slechts is ingediend door de wensouders/pleegouders, en niet mede namens het kind. Het Hof geeft aan dat 'accordingly, the only issue to be determined in the instant case is whether there was a breach of the applicants' own rights under Article 8 of the Convention'. Toch kijkt het EHRM uitdrukkelijk naar de rol die de belangen van het kind hebben gespeeld in de beslissing van de nationale autoriteiten. Ook in onderdeel B van de beslissing (de relevante wet- en regelgeving) benoemt het EHRM uitdrukkelijk de belangen van het kind (art. 3 IVRK, General Comment no. 7 (2005) on implementing child rights in early childhood en General Comment no. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration), evenals het recht van ieder kind op identiteit, naam en gezinsleven (art. 8 IVRK) en het recht van ieder kind om niet zonder legitieme reden van zijn of haar ouders te worden gescheiden. Deze uitspraak laat zien dat het bepaald niet eenvoudig is om 'the best interests of the child' invulling te geven en de diverse aspecten daarvan te wegen in een concrete zaak als de onderhavige. De internationale standaarden geven hierin geen richting en bieden nauwelijks houvast, aangezien in situaties zoals de onderhavige de belangen van het kind veelomvattend zijn. Het komt dan uiteindelijk neer op voorkeur voor, in dit geval, ofwel behoud van het gezinsleven met biologische ouders, ook al is een kind daar sinds zijn geboorte zes jaar lang niet opgegroeid, ofwel het recht op continuïteit en stabiliteit om op een vaste plek met verzorgers aan wie het kind is gehecht, te mogen blijven tijdens minderjarigheid.

4. Toch blijft de vraag hangen of het EHRM, met inderdaad alleen de pleegouders als klagers, het belang van het kind wel echt volledig heeft benut bij de beoordeling van de klacht. De redenering van het Hof dat de belangen van het kind zorgvuldig zijn gewogen vind ik niet echt overtuigend, omdat de meeste deskundigen duidelijk aangaven dat terugplaatsing bij de biologische ouders schade aan het kind zou toebrengen. De door de Poolse rechters benoemde vermeende schade voor het kind op latere leeftijd door bij de klagers te blijven en de sterke voorkeur voor hereniging met de biologische ouders, die vervolgens door het EHRM wordt beoordeeld als een zorgvuldige inhoudelijke belangenafweging, vind ik niet overtuigend. Het is immers niet zo dat elk (adoptie)kind dat niet bij zijn of haar biologische ouders opgroeit vanaf zijn geboorte een sterke drang heeft om herenigd te worden met zijn biologische ouders. Kinderen verschillen daarin, en daarbij lijkt het alsof dit kind op zesjarige leeftijd heeft aangegeven bij zijn pleegouders te willen blijven. Het is natuurlijk zo dat deze ontvankelijkheidsbeslissing beperkter is gemotiveerd dan een EHRM-uitspraak en we blijven dan ook in het ongewisse waarom het EHRM het recht op opgroeien bij de biologische ouders op de langere termijn voor dit kind toch beter lijkt te vinden voor het kind, ondanks de forse emotionele schade die een scheiding van het kind met zijn pleegouders zou opleveren. Ook blijft het gissen naar de vraag of het EHRM, indien klagers wel mede namens het kind een klacht zouden hebben ingediend, de beoordeling en met name de invulling van de belangen van het kind en de weging daarvan anders zou hebben ingevuld. In elk geval blijkt maar weer dat zelfs met 'the best interests of the child' in de hand beslissingen zoals deze uiterst moeilijk en veelal onbevredigend zijn.

prof. mr. drs. M.R. Bruning Hoogleraar Jeugdrecht, Universiteit Leiden

Copyright 2018 - Sdu - Alle rechten voorbehouden.